

Pule. Konačno, ukazuju na najstariji poznati naziv neke pulske ulice čije je mjesto moguće točno utvrditi.

Na kraju sveska se u preglednom radu Katarine Zenzerović „Zgrada Gradskog muzeja u Puli“ (349–365) donosi i analizira dosad neobjavljena projektna dokumentacija za gradnju zgrade Pulskoga radničkog društva na *Clivo Santo Stefano 3* u Puli, danas Usponu sv. Stjepana 1. Zgrada je sagrađena 1883., a početkom 20. stoljeća dodijeljena je Gradskom muzeju (*Museo Civico*), pret hodniku Arheološkoga muzeja Istre, i Gradskoj knjižnici (*Biblioteca Civica*). Od 1930. sjedište je Državne organizacije za zaštitu materinstva i djece (*Federazione provinciale dell’Opera Nazionale per la Protezione della Maternità e dell’Infanzia – Aiuto materno*). Nakon njezina rušenja, na istom je mjestu 1937. podignuta nova zgrada za potrebe javnih službi (*Casa della Madre e del Bambino*). Danas u njoj djeluje Dječji vrtić – Scuola dell’infanzia Rin Tin Tin.

Tijekom rada na časopisu napustio nas je kolega Tihomir Percan, koji je bio i jedan od suautora članka u ovom broju. Stoga je Ida Koncani Uhač napisala kratak prilog „In memoriam Tihomir Percan (1982.–2020.)“ (366–367). Svezak zaključuje „Bibliografija svezaka 41 – 50 (2011. – 2020.)“ (372–378) Kristine Terzić.

Jubilarni 50. broj *Histrije archaeologicae* predstavlja krunu izdavaštva Muzeja; uz bogatu i raznovrsnu izdavačku djelatnost koja obuhvaća monografije i kataloge te druga izdanja, neprekinuti pedesetogodišnji kontinuitet izdavanja znanstveno-stručnoga časopisa nedvojbeno predstavlja velik uspjeh vrijedan isticanja.

Adriana Gri Štorga

Sloboda narodu! Antifašizam u Istri / Libertà al popolo! L’antifascismo in Istria, urednici kataloga / redattori del catalogo Gracijano Kešac, Lana Skuljan Bilić, Pula – Pola: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell’Istria, 2018., 512 str.

Dvojezična publikacija *Sloboda narodu! Antifašizam u Istri / Libertà al popolo! L’antifascismo in Istria* prati istoimenu izložbu postavljenu u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre – Museo storico e navale dell’Istria u Puli u rujnu 2015. u povodu obilježavanja 70. obljetnice završetka Drugoga svjetskog rata,

odnosno oslobođenja zemlje od okupatora i pobjede nad fašizmom i nacizmom na prostoru Istre. Sam je katalog predstavljen tri godine poslije, u rujnu 2018., u Domu antifašista u Puli u povodu Dana Istarske županije. Tvrdo ukoričeno izdanje na više od petsto stranica objavljeno je u izdanju Povijesnoga i pomorskoga muzeja Istre (PPMI), dok je suizdavač Istarsko povijesno društvo – Società storica istriana. Katalog je tiskan uz financijsku pomoć Istarske županije – Regione Istriana, Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Pule-Pola. Urednici su kataloga Lana Skuljan Bilić i Gracijano Kešac, a stručne suradnice Gordana Milaković te Katarina Povedić i Katarina Marić, fotografije su snimili Đani Celija i Saša Miljević, a oblikovanje i pripremu za tisak potpisuju Enrika Vežnaver Vidović i Kristina Kalčić Brajković – KKA Studio. Prijevod na talijanski jezik priredio je Rodolfo Segnan.

Predgovor je napisao Gracijano Kešac, u kojem je u kratkim crtama iznio istarski povijesni kontekst prije, tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata. Istaknuo je da je muzejska građa predstavljena na izložbi najvećim dijelom iz fundusa Povijesnoga i pomorskoga muzeja Istre, prikupljena od početaka djelovanja Muzeja koji je utemeljen 1955. kao Muzej narodnooslobodilačke borbe Istre. Na kraju je naglasio da je izložba prisjećanje na istarske antifašističke tradicije te da se njome željelo odati počast, zahvalnost i pijetet žrtvama koje je Istra podnijela u borbi protiv fašizma i nacizma.

U poglavlju „O izložbi“ (19–22) istaknuto je da ona svojim postavom obuhvaća dramatično razdoblje prve polovice 20. stoljeća, dok je sam koncept kronološki obuhvatio dvije glavne teme – antifašistički pokret i s njim usko povezanu narodnooslobodilačku borbu (NOB). Teme su obrađene kroz sedam izložbenih cjelina kojima se nastojalo ukazati na posebnost pojave i razvoja antifašističkoga pokreta i NOB-a na istarskom poluotoku. Naglašeno je da su ciljevi izložbe bili predstavljanje javnosti bogatstva fundusa PPMI-ja, ukazivanje na važnost i značenje jednoga od najburnijih razdoblja istarske povijesti, prinos pozitivnom vrednovanju antifašističkoga pokreta i narodnooslobodilačkoga pokreta te očuvanje povijesnih činjenica od zaborava.

U prvoj cjelini „Talijanska okupacija i antifašistički pokret u Istri“ (35–44) donosi se povijesni pregled raspada Austro-Ugarske Monarhije, pojave fašizma te razvoja antifašističkoga pokreta. Istaknuto je da posebno mjesto u razvoju antifašističkoga pokreta imaju pripadnici istarske emigracije koji su na različite načine podupirali borbu svojih sunarodnjaka protiv fašističkoga režima.

„Drugi svjetski rat i početak razvoja NOP-a u Istri“ (45-54) bavi se razvojem događaja od travnja 1941. do rujna 1943., u kojem je prikazan kontekst početka Drugoga svjetskoga rata i sudjelovanje Italije u ratu, osnutak i razvoj narodnooslobodilačkoga pokreta (NOP) u Istri sve do kapitulacije Italije 8. rujna 1943.

Treća izložbena cjelina „Narodni ustanak i NOP u Istri do kraja 1943. godine“ (55-64) posvećena je općem narodnom ustanku u Istri koji je uslijedio po objavi vijesti o kapitulaciji Italije, a u kojem narodnooslobodilački pokret prerasta u narodnooslobodilačku borbu i, zbog njemačke ofenzive, doživljava prvu krizu od svoje pojave u Istri.

„Njemačka okupacija Istre“ (65-72) govori o događanjima od listopada 1943. do kraja 1944., kada je na okupiranom području osnovana Operativna zona Jadransko primorje, posebna vojno-teritorijalna jedinica Trećega Reicha. Posebna je pozornost posvećena zločinima njemačke vojske u Istri, Istranima u nacističkim logorima te savezničkim bombardiranjima Pule.

U sadržajno najvećoj cjelini „Vrhunac NOP-a i NOB-a u Istri tijekom 1944.“ (73-86) prikazani su razvoj i organizacija „narodne vlasti“, tiskare NOP-a i osnovne značajke tiska, prosvjetni i kulturno-umjetnički rad, djelovanje različitih političkih i drugih organizacija Ujedinjenoga saveza anti-fašističke omladine Hrvatske (USAOH), Antifašističkoga fronta žena (AFŽ) te organizacija partizanske vojske.

Cjelina „Završne vojne akcije i oslobođenje Istre“ (87-94) obuhvaća zadnje mjesece rata u Istri, od siječnja do svibnja 1945., od završnih vojnih akcija do Zbora oslobođenja. Kraj je cjeline posvećen odlikovanjima koja su utemeljena tijekom NOB-a, a koja je tadašnja vlast dodjeljivala borcima u znak zahvale za sudjelovanje u ratu i za ostvarene zasluge.

„Diplomatska borba za Istru“ (95-103) pretposljednja je cjelina, a odnosi se na razdoblje od lipnja 1945. do veljače 1947., koje su obilježili diplomatski pregovori oko Istre i drugih spornih područja te podjela istarskoga poluotoka na Zonu A i Zonu B. Posljednja je cjelina „Kronologija događaja u Istri i Hrvatskoj 1918. – 1947.“ (107-121), a slijede „Katalog“ (123-504), „Popis literature“ (507-509) i „Popis kratica“ (510-512).

U bogato ilustriranom i reprezentativnom katalogu autori su uspjeli obuhvatiti ključne događaje i objasniti najvažnije procese tijekom dramatične prve polovice 20. stoljeća na istarskom poluotoku. Pritom su na 512 stranica uspjeli vjerno prikazati izložbu, odnosno javnosti predstaviti bogatstvo fun-

dusa Povijesnoga i pomorskoga muzeja Istre. U konačnici smo dobili nezaobilaznu literaturu, udžbenik antifašizma u Istri namijenjen širokom krugu čitatelja, osobito studentima i školarcima, da bi stekli predodžbu o sadržaju i povijesnom značaju antifašističkoga pokreta i narodnooslobodilačke borbe na poluotoku.

Željko Cetina

**Povijesni sadržaji na *Danima arhitekture u Istri 2020.*,
Pula, 6. studenoga – 4. prosinca 2020.**

Dani arhitekture u Istri su manifestacija koju Društvo arhitekata Istre – Società architetti dell'Istria (DAI-SAI) kontinuirano organizira od 2000. godine. *Dani arhitekture u Istri 2020.* započeli su 6. studenoga u pulskoj Galeriji ECPD-a (Europskoga centra za mir i razvoj UN-a) otvorenjem Godišnje izložbe ostvarenja hrvatskih arhitektica i arhitekata u 2019. te nastavljeni 12. studenoga u novom prostoru Društva arhitekata Istre (Smareglina 1) otvorenjem Godišnje izložbe projekata i realizacija članova DAI-SAI-ja i gostiju te izložbama sekcije Djeca i arhitektura (DiA DAI-SAI), *The Publishing School: Pedagogies of Care* (Škola izdavaštva: pedagogije brižnosti) i *Međunarodna arhitektonska radionica Bale – Valle* (BVAW).

13. i 20. studenoga 2020. održana su po dva predavanja, a Dani arhitekture završeni su 21. studenoga vođenom šetnjom gradilištem Maloga rimskog kazališta i okoliša Arheološkoga muzeja. Razgled Maloga rimskog kazališta vodio je Emil Jurcan. Predavanja su 13. studenoga održale Jasmina Bašić – „Međunarodna arhitektonska radionica Bale – Valle (BVAW)“, i Ana Dana Beroš – „The Publishing School: Pedagogies of Care. Medijsko širenje arhitektonskog i prostornog znanja: izdavaštvo kao istraživački alat i pedagoška praksa“.

U svojem je predavanju Bašić predstavila rezultate Međunarodne arhitektonske radionice održane u Balama. Vođena pod mentorstvom Mateja Blenkuša (Ljubljana) i Antuna Sevška (Zagreb), radionica je bila namijenjena studentima arhitekture i mladim arhitektima te je dio projekta „Mi plus“, koji se bavi razvojem programa nezavisne kulture i novomedijske umjetnosti s ciljem stvaranja uvjeta za osnivanje kulturnoga centra za produkciju i neza-